Roest Vast Staal

Ing. Peter van Erk IWE
Technical Support Consumables
Lincoln Smitweld B.V.

Inhoud

- BASIS MATERIAAL
- CORROSIE TESTEN
- LASSEN

Basismaterialen

- Introductie
- Wat is Roest Vast Staal?
- Types Roest Vast Staal
- Roest Vast Staal specificaties en classificaties

Wat is RVS

Roest vaste & hitte bestendige staal types zijn (IJzer-Chroom) legeringen welke de weerstand tegen corrosie & oxidatie verbeteren

- Additionele elementen kunnen zijn:

Nikkel	Molybdeen
Titaan	Niobium
Koolstof	Stikstof

Waarom is RVS “Roestvast”

- 12% Chroom (bij laag koolstof gehalte)
- Gesloten oxide laag (>12%Cr)
- Oxide laag is zeer dun, een paar atoom lagen dik
- Hoe meer chroom, lagere corrosie snelheid

Waarom is RVS “Roestvast”

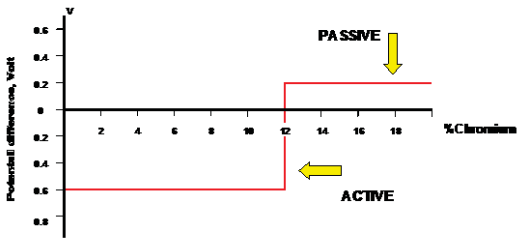

Passivation curve of a Fe-Cr alloy in a Sulpheracid sollution

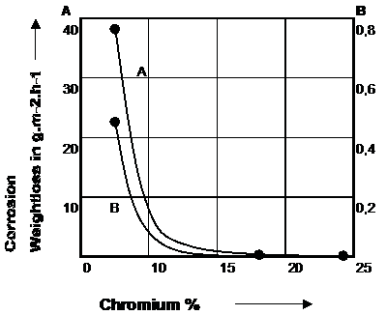

A = Boiling Nitrci acid (HNO3)
B = Constant waterspray

Historie van RVS

- 1797 Vauquelin produces single Chromium
- 1820 First publication on Fe-Cr steel
- 1912 Insight in structure, mechanical and chemical properties of Fe-Cr-Ni steel
- 1918 First application of Fe-Cr on large industrial scale and further development

Important Alloy Elements

Invloed van elementen

- Chroom (Cr)
  - Ferriet vormer (BCC structuur)
  - Verbeterd de hardbaarheid
  - Verbeterd de corrosie weerstand >12%Cr
    - ✓ Afhankelijk van het % koolstof
  - Verbeterd de hitte bestendigheid
    - ✓ 25-30%Cr geeft goede weerstand tegen oxidatie
  - Vormt carbiden samen met koolstof
  - Vormt intermetallische verbindingen i.c.m. met ijzer
  - Magnetisch

Invloed van elementen

- Nikkel
  - Austeniet vormer (FCC structuur)
  - Verbeterd de kerfslag bij lage temperaturen
  - Werkt als korrel verfijnder
  - Relatief duur
  - Niet magnetisch

Invloed van elementen

- Molybdenum
  - Ferriet vormer
  - Verbeterd de (put) corrosie weerstand
    - ✓ PREn = %Cr + 3.3%Mo + 16%N
  - Kan precipitatie harding veroorzaken
  - Verbeterd sterkte bij hogere temperaturen en de kruip sterkte
  - Vormt met koolstof (en andere elementen) complexe carbiden

Invloed van elementen

- Titaan & Niobium
  - Ferriet vormers
  - Zeer sterke carbide vormers
  - Toegepast als “ stabilisator” in RVS
    - ✓ (321 347, 316Ti, 318)
  - In staal toegepast als korrel verfijnder (<0,5%)

Invloed van elementen

- Stikstof
  - Zeer sterke austeniet vormer
  - Vormt met ijzer een bros precipitaat
    - ✓ (Fe_2N)
  - Veroorzaakt veroudering van staal
  - Verhoogt de rekgrens en trek sterkte in RVS
  - Stabiliseert een austenitische structuur

Types of Stainless Steel

Types RVS

Roest Vast Staal onderverdeeld in:

- Structuur
- Toepassing
- Corrosie Weerstand

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar structuur

Chroom Staal (RVS)

- Ferritisch — Cr - (17 x C) > 12.5
- Martensitisch — Cr - (17 x C) < 12.5

- **Chroom-Nikkel Staal (RVS)**
- Ferritisch - Austenitisch (Duplex)
- Austenitisch

Ferritisch RVS

- BCC-structuur
- Magnetisch
- Niet hardbaar
  - Geen $\gamma \rightarrow \alpha$ *transitie: bij Cr>13% en laag C%*
- Goede hitte bestendigheid tot 1100° C
- Goede bestendigheid in S-houdende gassen
- Relatief lage rek
- Berucht voor korrelgroei
- 475 ° C verbrossing

Martensitisch RVS

- BCC-structuur
- Magnetisch
- *Hardbaar*
  - Heeft een $\gamma \rightarrow \alpha$ *transitie: bij Cr>13% en hoog (0.1-1.4%) koolstof*
- Bros bij lage temperaturen
  - Heeft een overgangstemperatuur
- Slechte lasbaarheid & bewerkbaarheid
- Relatief lage rek
- Koud scheur gevoelig

Austenitisch RVS

- FCC-structuur
- Niet magnetisch
- Niet hardbaar
- Geen transitie temperatuur
- Hoge kerftaaiheid bij lage temperatuur
- Relatief lage sterkte
- Goede lasbaarheid
- Warmscheur gevoelig

Duplex RVS

- Ferritisch - Austenitische structuur (50/50%)
- Relatief nieuw
- Magnetisch
- Niet hardbaar
- Hoge rekgrens en trek sterkte
- Goede weerstand tegen spannings corrosie
- Goede weerstand tegen putvormige corrosie
- Goede las- & bewerkbaarheid

Kerfslag waarde

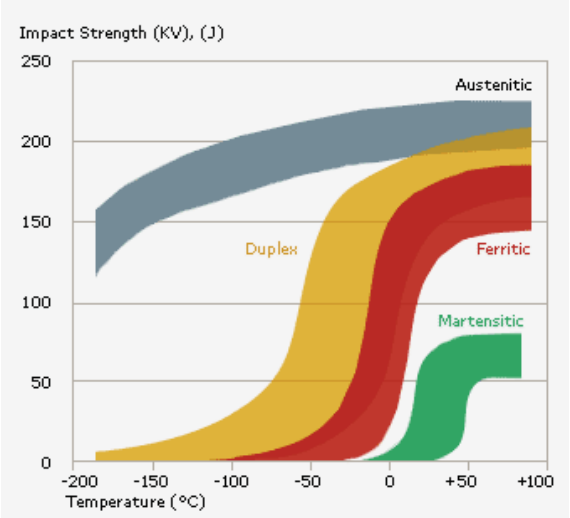

Structuur

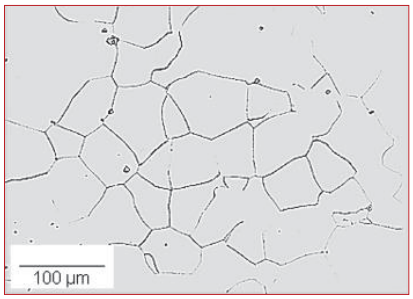

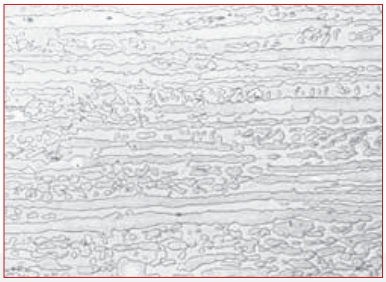

Types RVS

- **Ferritic** — **ASTM 409 430**
- **Martensitic** — **ASTM 410, 410NiMo**
- **Ferritic-Austenitic** — **M.nr. 1.4462, ASTM 2205**
- **Austenitic** — **ASTM 304L, 316L, 310**

Types RVS

AISI	Chemical composition %C	%Cr	%Mn	%Si	Yield N/mm^2	Tensile N/mm^2	Elongation %
405	<0.08	11.5-14.5	<1.0	<1.0	250	400-600	20
430	<0.12	16-18	<1.0	<1.0	240	400-630	20
442	<0.2	18-23	<1.0	<1.0	320	450-650	20
446	<0.2	23-27	<1.5	<1.0	280	520-720	10

Ferritic Stainless Steel

AISI	Chemical composition %C	%Cr	%Mn	%Si	Yield N/mm^2	Tensile N/mm^2	Elongation %
410	0.08-0.15	11.5-13.5	<1.5	<1.0	245	500-650	20
420	0.16-0.25	12.0-14.0	<1.5	<1.0	500	700-850	13
440C	0.95-1.20	16.0-18.0	<1.0	<1.0	430		

Martensitic Stainless Steels

AISI	Chemical composition %C	%Cr	%Ni	%Mn	%Si	%Mo	other	Yield N/mm^2	Tensile N/mm^2	Elongation %
304L	**<0.03**	**18.0-20.0**	**10.0-12.0**	**<2.0**	**<1.0**	**0**	**N<0.11**	**180**	**460-680**	**45**
347	**<0.08**	**17.0-19.0**	**9.0-12.0**	**<2.0**	**<1.0**	**0**	**10x%C<1.0**	**205**	**510-740**	**40**
316L	**<0.03**	**16.5-18.5**	**10.0-13.0**	**<2.0**	**<1.0**	**2.0-2.5**	**N<0.11**	**200**	**500-700**	**40**
316Ti	**<0.08**	**16.5-18.5**	**10.5-13.5**	**<2.0**	**<1.0**	**2.0-2.5**	**5x%C<0.7**	**235**	**500-700**	**40**

Austenitic Stainless Steels

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar structuur

Speciale Types

- **Precipitation Hardening Stainless Steel**
  - **17-4PH**
  - **FV520**

Types RVS

- **Soms gebruiken we de term "Super"**

Zoals:

- **Super Ferritic**
- **Super Martensitic**
- **Super Austenitic**
- **Super Duplex**

Types RVS

"Super" betekend alleen

Verbeterde eigenschappen ten opzichte van het "standaard type"

- **Hogere sterkte**
- **Betere corrosie weerstand**

DIT T.G.V. EEN HOGER LEGERINGS NIVEAU

Voorbeelden

- **Duplex**
  - 22% Cr
  - 5% Ni
  - 3% Mo
- **Super Duplex**
  - 25% Cr
  - 7% Ni
  - 3,5% Mo
- **Austenitic**
  - 17% Cr
  - 12% Ni
  - 2% Mo
- **Super Austenitic**
  - 20% Cr
  - 25% Ni
  - 5% Mo

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar toepassing

- **Corrosie bestendig RVS**
- **Hitte bestendig RVS**

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar toepassing

- **Corrosie bestendig RVS**

  - **<u>Heeft veelal een laag koolstof</u>**

304L - 316L - 317L - 1.4462

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar toepassing

- **Hitte bestendig RVS**
  - **<u>Heeft veelal een hoog/hoger koolstof</u>**

347- 321- 318- 304H - 316H - 329 - 310(H)

Types RVS

Roest Vast Staat onderverdeel naar corrosie weerstand

Een goede manier om RVS te rangschikken is om gebruik te maken van de weerstand tegen Putvormige Corrosie

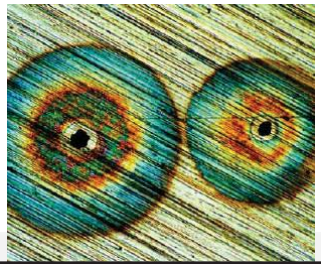

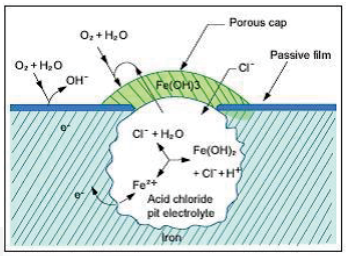

Pitting Resistant Equivalent

Pitting **R**esistance **E**quivalent **n**umber

PREn = %Cr + 3.3x%Mo + 16x%N

Material	%Cr	%Mo	%N	PREn
304L	19	0	0	19
316L	17	2	0	24
317L	18	4	0.1	33
2205	22	3	0.2	35
904L	21	4.5	0.1	37
2507	25	3.5	0.2	40
254 SMO	20	6	0.2	43

Family Tree of Basematerials

Stainless Steel Specs

Today's global stainless standards are:

EN-ISO - ASTM / AISI - JIS

Material standards are grouped after:

- **Use** — **Corrosion, heat and creep resistant**
  EN 10088-2 / ASTM A240 / JIS G4305
- **Purpose** — **General and qualified**
  (pressure equipment)
- **Product form etc.** — **Flat and long products, castings**

Stainless Steel Specs

Standard	Steel Type/Name	Steel Number
EN	X2CrNiMo17-12-2	1.4404
ASTM	316L	S31603
JIS	SUS 316L	-

Stainless Steel Specs

X2CrNiMo17-12-2

- 2= Mo %
- 12 = Ni %
- 17 = Cr %
- CrNiMo = Main Elements
- 2 = Carbon Content /100
- X =High Alloyed

304

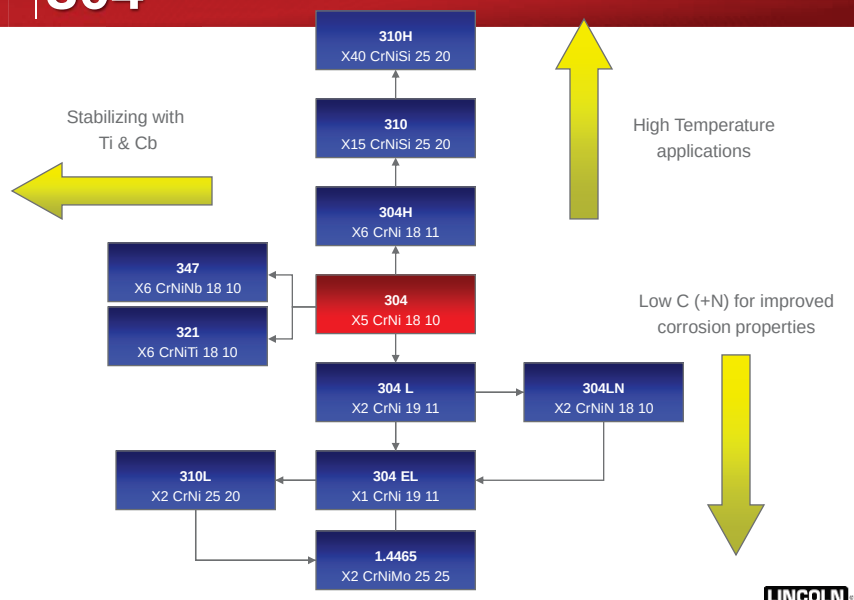

304

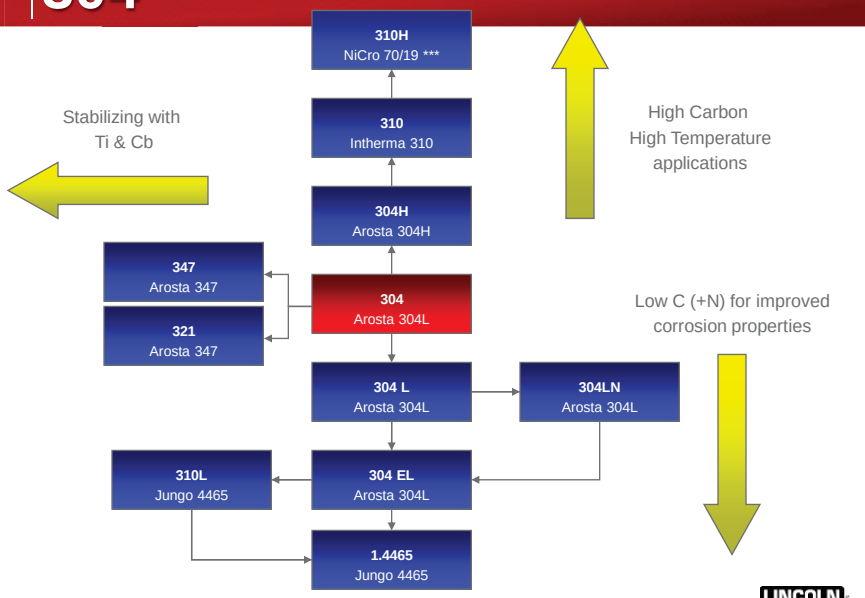

Conclusies RVS

- **Verschillende soorten RVS zijn beschikbaar**
- **RVS is onder te verdelen op basis van**
  - ***Structuur***
  - ***Toepassing***
  - ***Corrosie Weerstand***
- **Selectie op basis van de applicatie**
- **Agressievere vormen van corrosie vragen in de regel om hoger gelegeerd RVS**
- **Specifieke toevoegmaterielen zijn ontwikkeld voor basismaterialen**

Lassen van RVS

Peter van Erk
Technical Support
Lincoln Smitweld B.V.

Inhoud

- Introductie
- Las proces selectie criteria
- Fysische eigenschappen:
  - Best wel “een dingetje” wanneer je van staal naar RVS gaat
- Beschikbare las processen
  - SMAW - GTAW - GMAW - FCAW - SAW
- Wie maakt de las proces keuze?
- Toepassingsgebied

Introductie

"BE PREPARED"

Het motto van de Boy Scouts, maar zeker ook waar als het gaat om lassen – of beter – het correct en effectief uitvoeren van lasprocedures.

"Be prepared" voorkomt falen in de hele keten

Lasproces keuze en het volgen van de daarmee gepaarde "best practices" zijn hierin vitaal onderdeel

Met hoog gelegeerde materialen is noodzaak tot het volgen van "best practices" zeer hoog…..

Las Proces selectie

Is afhankelijk van

- **Het te lassen basis materiaal**
- **Eisen**
- **Beschikbare las apparatuur**
- **Praktische situatie (type constructie)**
- **Budget voor investeringen**
- **Plaat diktes, las lengte**
- **Las positie**
- **Binnen in een hal of in het veld**
- **Etc…….**

Las Proces selectie

- Type basis materiaal
- Materiaal dikte
- Las positie(s)
- Naad voorbewerking
- Toegankelijkheid
- Locatie
  - Binnen / buiten
- Eisen
  - Mech. eigenschappen
  - Deformatie
  - Warmte behandeling
  - Etc
- Codes & Standards:
  - intern
  - extern
- Beschikbare apparatuur
- Mogelijk mechanisatie
- Beschikbare Procedures
- Schaal van het werk
- Heb ik voldoende geschoolde en gekwalificeerde lassers
- Ken ik de valkuilen

Las Proces selectie

- Ken ik de valkuilen….
  - Stel je bent goed gekwalificeerd voor koolstof staal en neemt voor het eerst een RVS project aan…..

C-staal → RVS A : A big deal

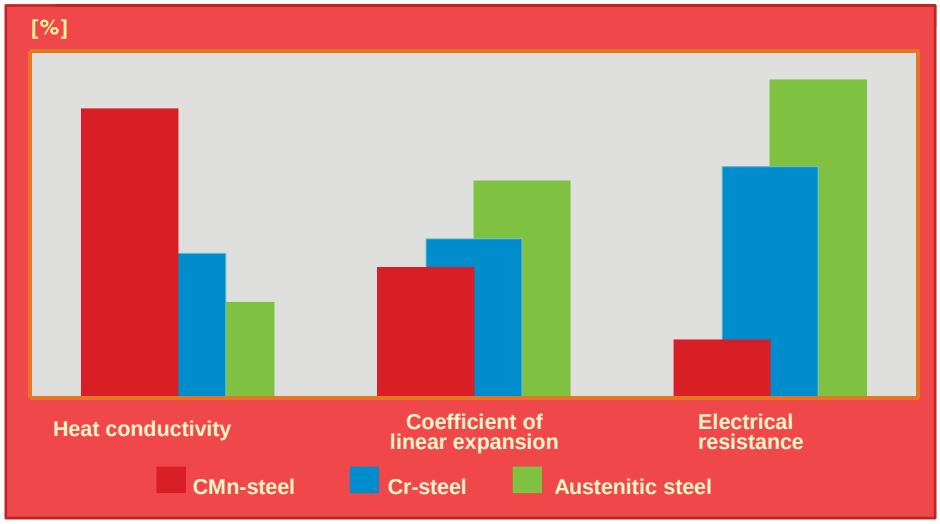

Lagere warmte geleiding

- Hitte blijft langer geconcentreerd rond de las
  - Smeltbad beheersbaarheid is lastiger (vloeibaarder)
- Hogere kan op doorbranden in grondlagen
- Lastiger om grote vooropeningen te bruggen
- In positie lassen is moeilijker
- Meer risico op rand inkarteling etc
- Te zware grondlagen
- Ander stolgedrag van het lasmetaal : kans op scheuren in de eindkraters

Verschil in uitzetting coef.

- Meer deformatie/vervorming zal optreden
  - En komt voor in een smallere zone
- De vooropening zal sneller sluiten door krimp

- Zonder extra voorzorgsmaatregelen:
  - Kweken van fouten in de grondlaag
- Meer hechten leggen!!

Klassiek voorbeel: krimp

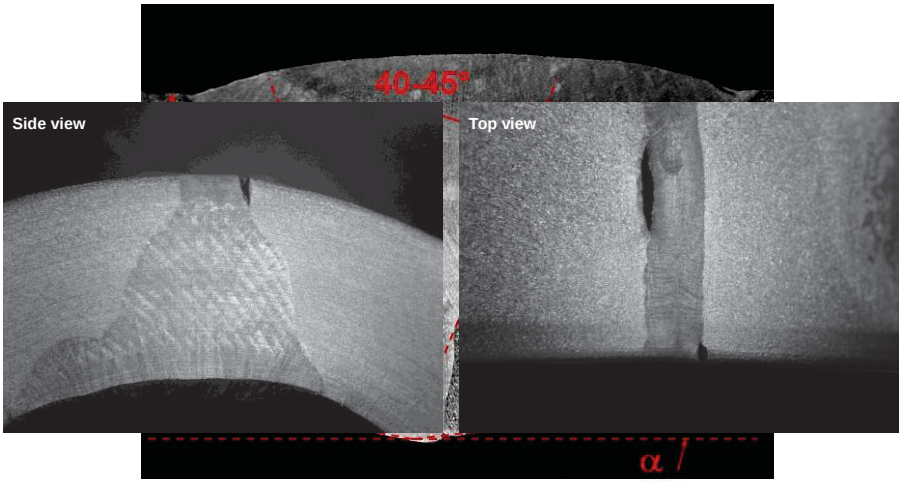

Krimp / Vervorming

De hoeveelheid krimp/vervorming afhankelijk van :

- Heat Input (U, I, v)
- Heat sink (conduction, radiation)
- Las proces
- Spanningen in het basismateriaal
- Specifieke fysische eigenschappen
- Las volgorde
- Gebruik van klem banken

Hogere Electr. weerstand

- Electrode warmt sneller op → langere peuk
- Hogere stroom gevoeligheid
  - Stroom 20-25% lager
- Minder scherpe staal/slak scheiding zichtbaar
  - Verhoogde kans op slak insluiting
  - Verhoogde kans op plakfouten
- Minder inbranding
- Vaak meer slijpen

Lagere las parameters

Conarc® 49C

WELDING PARAMETERS, OPTIMUM FILL PASSES

Diameter (mm)	Welding positions PA/1G	PB/2F	PC/2G	PF/3Gup	PE/4G	PH/5Gup
2.5	80A	80A	80A	85A	80A	80A
3.0	110A	110A	115A	110A	105A	110A
3.2	140A	120A	145A	120A	120A	120A
4.0	150A	140A	150A	140A	135A	140A
5.0	220A	210A	210A	170A		

Jungo® 304L

WELDING PARAMETERS, OPTIMUM FILL PASSES

Diameter (mm)	Welding positions PA/1G	PB/2F	PC/2G	PF/3Gup	PE/4G	PH/5Gup
2.5	60A	60A	60A	60A	60A	60A
3.2	95A	90A	90A	75A	75A	75A
4.0	125A	110A	125A	100A	100A	100A

LINCOLN ELECTRIC

Industriële las processen

- **SMAW** Zelden een probleem (…..)
- **GTAW** Hoogste zuiverheid. Excellent voor grondlagen (ook orbitaal).
- **GMAW** Zeer geaccepteerd proces, kans op lasfouten is reëel (t>>)
- **FCAW** Momenteel volledig geaccepteerd proces
- **SAW:** Voor hoge neersmelt snelheid en las
- **PAW:** Toepasbaar onder de juiste condities

LINCOLN ELECTRIC

Industriële las processen

- Opmenging kan variëren tussen 0-100%

- SMAW : 10 - 25%
- GMAW : 5 - 50%
- FCAW : 5 - 50%
- GTAW : 0 - 100%
- PAW : 5 - 100%
- SAW : 30 - 70%

ø 2,5 mm	≈ 10%
ø 3,2 mm	≈ 15%
ø 4,0 mm	≈ 20%
ø 5,0 mm	≈ 25%

Industriële las processen

- Opmenging kan ik veel gevallen een cruciale factor zijn:
  - Van (neg) invloed op de sterkte van de las
  - Het kan de corrosie eigenschappen beïnvloeden
  - Verhoging van de kans op warmscheuren
  - Etc
- De lasser “bepaald” de opmenging door het richten van de boog

Industriële las processen

- Voorbeeld van excessieve opmenging bij GMAW door het verkeerd richten van de boog

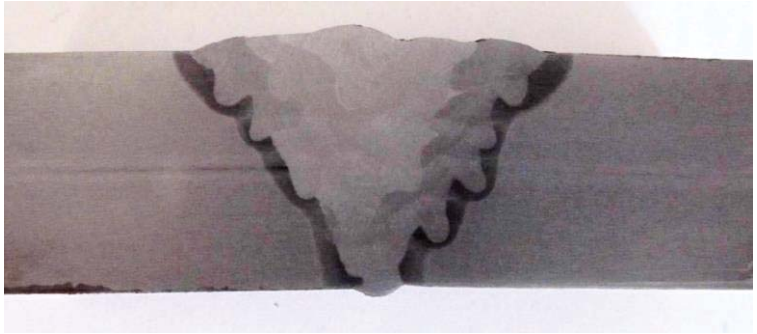

Industriële las processen

- GTAW : 100% Opmenging…….. Geen draad erbij
  - Potentieel gevaarlijk in (super) duplex
  - Hoog ferriet van invloed corrosie, rek & kerfslag

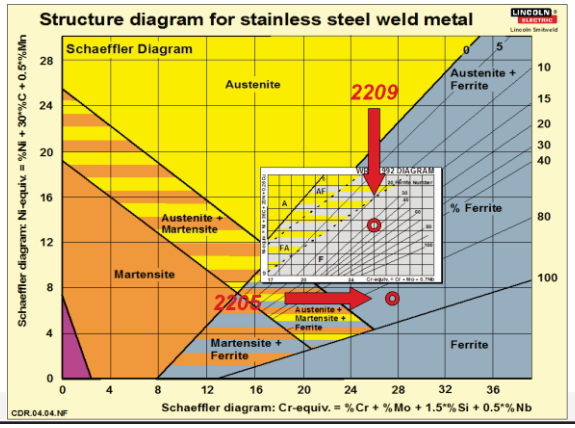

Areas of application for various welding processes vs stainless steel grades

Base materials	SMAW	GTAW	GMAW	SAW
Standard qualities 304L, 316L, 321, 347	← Excellent →			
Special qualities Full- & Super Austenitic 317L, 310, NiCr-alloys	Excellent	Good	Good, but	Good, but 310 not
Dissimilar joints CMn- / stainless steel	Excellent	Good	Good	Good, but

LINCOLN ELECTRIC

Application area of welding processes for one side welded root runs

Welding process	Welding position		Remarks	Dis-advantages	Ad-vantages
	1G (rotating)	5G			
SMAW	+	+		Slag in pipe Experience req.	Good weld pool control
GTAW	+	+		- Slow - Risk for oxidation - High dilution - Experience req.	No slag
GMAW - Short - Puls - STT	- (-) * +	- (-) * (+) *	- Not Acceptable - Weld bead support - 5G experience req.	Short and Puls: in pipe almost impossible	STT: high travel speed ~3x faster as TIG
FCAW Rutile	+ *	+ *	* Weld bead support		good opera-ting charact.
PAW Keyhole	(+) *	-	* Depending on grade	Required optimal joint preparation	High melt off rate
SAW	(-) *	-	* Weld bead support		High productivity

Application process/welding position stainless steel

Application Process	Droplet transfer	PB 2F	PF 3F up	PG 3F d
GMAW Solid wire	Short arc	Bad	Bad	--
	Spray arc	Good	Bad	Acceptable
	Pulsed arc	Excellent	Excellent	Good
FCAW Rutile only in spray arc	Down hand wire	Excellent / Good (slag)	Bad	--
	Position wire	Acceptable	Excellent	Good

GMAW Lassen

- Semi automatisch las proces
- Relatief hoge neersmelt snelheid
- Hoge inschakelduur (??)
- Continu ontwikkelingen om specifieke problemen aan te pakken
  - AC lassen bijvoorbeeld…..

GMAW modes of metal transfer

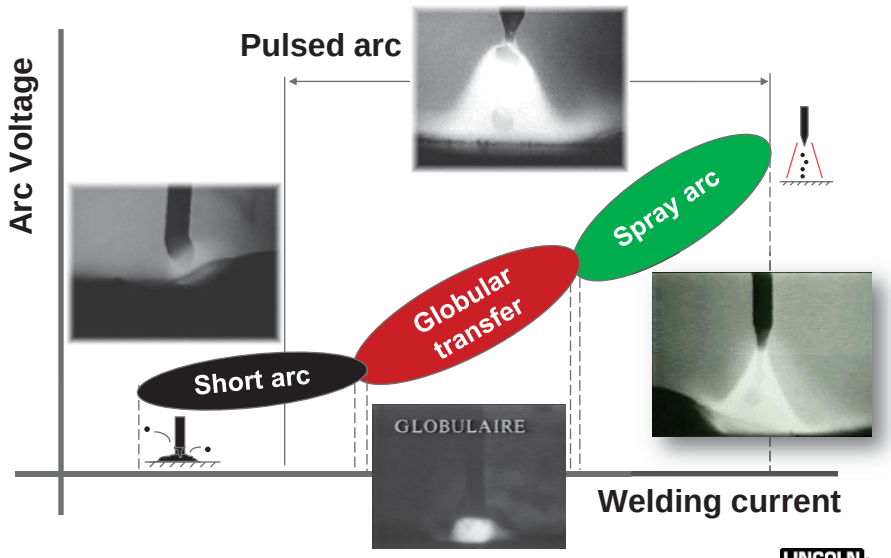

Is this a weld in Stainless ??

Weld spatters !!

GMAW pulsed arc welding

- Druppel overgang door de boog zonder kortsluit fase zoals in Sproeiboog
- Voor Sproeiboog zijn relatief hoge stroom sterktes nodig – Niet altijd mogelijk Geprogrammeerde Pulse processen geven een fijne druppel overgang bij optimale frequentie
  - Spat vrije druppel overgang
  - Niet toepasbaar voor het lassen van (open) grondnaden

Moderne stroombronnen

- Moderne inverter stroombronnen zijn digitaal en synergische
  - Materiaal type & dikte
  - Type beschermgas
  - Laspositie

  Optimale programma's zijn beschikbaar
- Programma's zijn via internet te downloaden
- Dubbele draadkoffer beschikbaar
- Tevens te gebruiken voor andere processen
- Keuze van het type stroombron is meer een meer afhankelijk van het type werk……

Doelstellingen van nieuwe processen (variaties op…..)

- <u>Verhoging van productiviteit</u>

  = meer las meters per tijdseenheid

  = minder nabewerking / behandeling
  - Minder richten v.w. minder vervorming
  - Minder / geen spat
  - Korter beitsen (milieu etc)
  - etc.

Overview possible MIG/MAG processes on a single power source

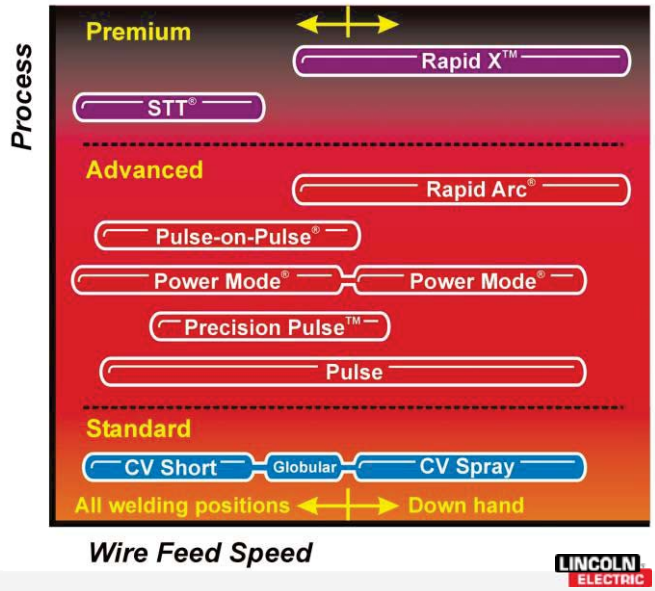

Rapid X™ - How it works

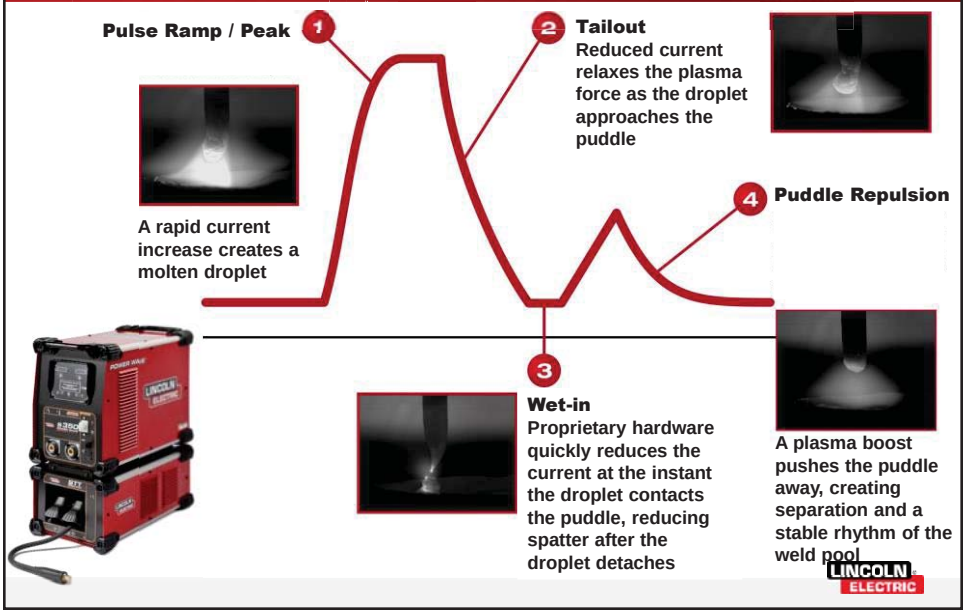

MIG/MAG variants

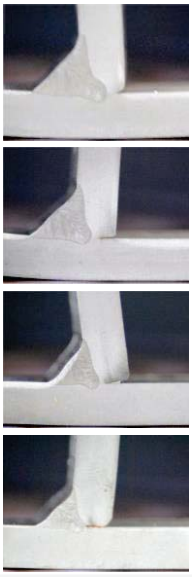

Spray Arc
255A / 25,5V

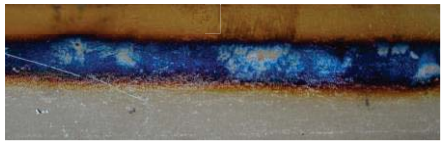

Pulsed Arc
240A / 24,4V

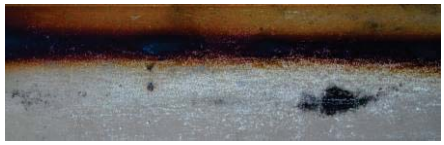

Rapid Arc
225A / 22,5V

Rapid X
213A / 20,3V

Influence of GMAW variants on 6mm plate 316L on fillet welds

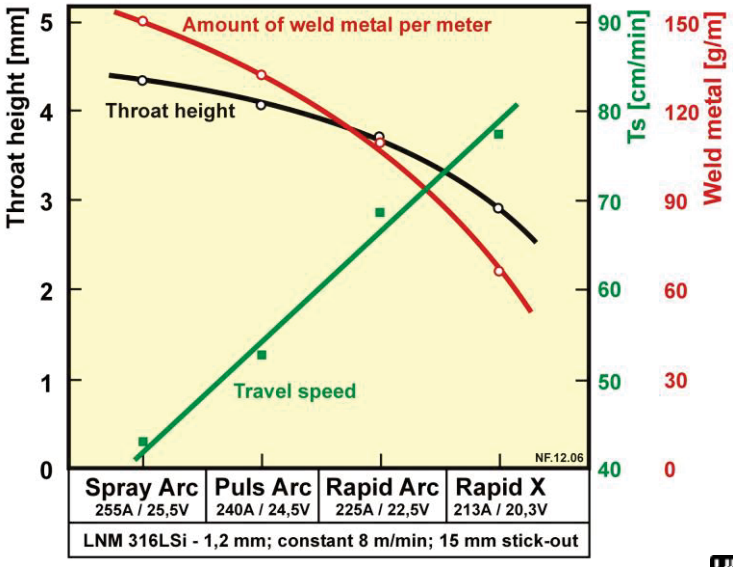

Voordelen van GMAW lassen met hoge WFS en zeer korte boog

- Hoge voortloop snelheid
- Lage warmte inbreng
- Minder verkleuring
- Minder vervorming
- Kortere boog tijd
- Minder rook
- Minder spatten

Verhoging van productiviteit

- Hoge voortloop snelheid ⇨ Meer meters per dag
  ⇨ Lage warmte inbreng
- Lage warmte inbreng ⇨ Minder verkleuring
  ⇨ Minder vervorming
- Minder vervorming ⇨ Minder richten
- Minder richten + minder spat + minder verkleuring
  ⇨ Minder na behandeling
- Minder nabehandeling + meer meters per dag
  ⇨ Hogere productiviteit
- Hogere productiviteit ⇨ ***lagere (loon) kosten***

Toevoegmaterialen

- **Lincoln Smitweld BV (since 1927)**
- **Metrode Products Ltd (since 1963)**

- >200 years of high alloyed R&D experience

Toevoegmaterialen

410	308LCF	310	307Mn	800	182/AB
410NiMo	316LCF	310LMo	329	330H	625
630	308LN	316LMn	308H	25.35Nb	C276
308L	316LN	904L	347H	HP40Nb	59
347	2304	309L	316H	35.45	C22
316L	2209	309LMo	16-8-2	HP50	617
318	2506Cu	309Nb	309H	22H	690
317L	2507	308LMo	310H	657	Nyloid2
317LN	Z100X	312	253MA	28	400

SMAW – GMAW – GTAW – SAW – FCAW

De eerste RVS elektrode (1934)

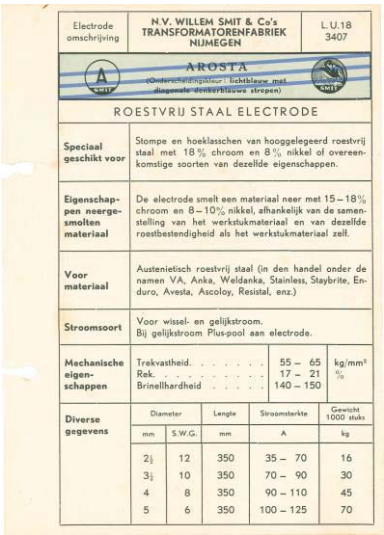

Electrode omschrijving	N.V. WILLEM SMIT & Co's TRANSFORMATORENFABRIEK NIJMEGEN	L.U.18 3407

AROSTA
(Onderscheidingsteur: lichtblauw met diagonale donkerblauwe strepen)

ROESTVRIJ STAAL ELECTRODE

Speciaal geschikt voor	Stompe en hoeklasschen van hooggelegeerd roestvrij staal met 18% chroom en 8% nikkel of overeenkomstige soorten van dezelfde eigenschappen.
Eigenschappen neergesmolten materiaal	De electrode smelt een materiaal neer met 15–18% chroom en 8–10% nikkel, afhankelijk van de samenstelling van het werkstukmateriaal en van dezelfde roestbestendigheid als het werkstukmateriaal zelf.
Voor materiaal	Austenietisch roestvrij staal (in den handel onder de namen VA, Anka, Weldanka, Stainless, Staybrite, Enduro, Avesta, Ascoloy, Resistal, enz.)
Stroomsoort	Voor wissel- en gelijkstroom. Bij gelijkstroom Plus-pool aan electrode.

Mechanische eigenschappen			
Trekvasthed.	55 – 65	kg/mm²
Rek.	17 – 21	%
Brinellhardheid	140 – 150	

Diverse gegevens	Diameter		Lengte	Stroomsterkte	Gewicht 1000 stuks
	mm	S.W.G.	mm	A	kg
	2½	12	350	35 – 70	16
	3½	10	350	70 – 90	30
	4	8	350	90 – 110	45
	5	6	350	100 – 125	70

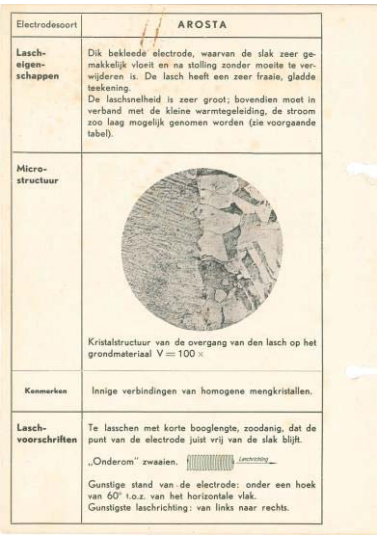

Electrodesoort	AROSTA
Lasch-eigenschappen	Dik bekleede electrode, waarvan de slak zeer gemakkelijk vloeit en na stolling zonder moeite te verwijderen is. De lasch heeft een zeer fraaie, gladde teekening. De laschsnelheid is zeer groot; bovendien moet in verband met de kleine warmtegeleiding, de stroom zoo laag mogelijk genomen worden (zie voorgaande tabel).
Micro-structuur	Kristalstructuur van de overgang van den lasch op het grondmateriaal V = 100 ×
Kenmerken	Innige verbindingen van homogene mengkristallen.
Lasch-voorschriften	Te lasschen met korte booglengte, zoodanig, dat de punt van de electrode juist vrij van de slak blijft. „Onderom" zwaaien. Lasrichting. Gunstige stand van de electrode: onder een hoek van 60° t.o.z. van het horizontale vlak. Gunstigste laschrichting: van links naar rechts.

Samenvatting

- Historie en ervaring bepalen vaak las keuzes
- Plan van aanpak voor het starten van de werkzaamheden:
  - Wat zijn de eisen
  - Welke processen zijn beschikbaar
  - Hoeveel lassers zijn beschikbaar / gekwalificeerde voor moderne processen
- Selectie van de meest economische en betrouwbare oplossing
  - Een groot aantal geavanceerde en traditionele processen zijn beschikbaar;
  - *Allemaal met nog steeds hun waarde en relevantie!*
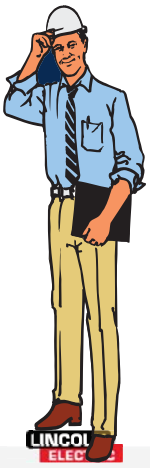
Thank you for your attention